

Tandori Dezső

Majd előkerül a cím, majd akkor szólok

Egyelőre így szólok – a szólás
a torreádorcipő sarka, magasított,
a gyönyörű női túsarkakhoz képest nevetséges –:
mihez képest nevetséges a szólás?
Induljunk innen. S nem nevetséges
egy végső pont önkényes kijelölése?
Máshonnet kell (nézni).
„Másnak ennyi se jut.” (Ez nagyon durva,
bármi panaszomra, és fáj, hogy közeli.
Meg már nem is fáj.) De a lényege
– haha, mindennek a lényege mindig
az épp adott lény ege! Hamlet – efféle:
legyőzni a tulajdonképpi Semmi
hiányérzetkeltődését. A Semmi és
a tulajdonképpeni Semmi (helyesebben:
semmi) közt van az a tartomány, melynek
közkelet neve a különbség.
(„Jó ég, késhet a kikelet, ha máris itt a közkelet?”
ahol a közkelet szót Közel-Keletnek olvassa
a művelt dolgozó, miképp már második helyen
látom, szegény könyvem A Holnap Utáni mint
A Holnap Utáni van aposztrofálva/hirdetve.)
Különbséget kell
tenni a ...
de most már tudjuk, mi és mi között,
így itt veszek is egy lélegzetet.

Fulladok, sokféleképp. Ez olykor
riadalmassá teszi a testhelyzetváltoztatást.
(Végigdőlni, lefeküdni: nappal már le is szoktam), róla,
s az éjszakában a sötét is rossz tényező.
„Tényező”, hah. Hamlet.) Járásom elhagyogat.
Csak vagyogat. Van lendületem, ha el nem feledem.
Aztán a diadalmas lábközépcsont
(Kálnoky László stílusa, akivel
– állítólag – kölcsönösen tanultunk is egymástól,

mindegy, nekem a Szanatóriumi Elégia a legnagyobb
versek egyike marad mindig; majd még idézem?
egy ilyen rang egy ilyen rangú költészetben,
mint a miénk, e magyar nyelvű, hatalmas dolog!) –
diadalmaskodik, szóismétlés. De nem a szó,
nem, a véghetetlen változatosságú fejfájások
fenyegetése – olykor dilizésig éjszaka,
s nem segít a micimackós-paddingtonos lelemény:
„A gügyi mindig egészségügyi!” –, nem a szó az
ijesztő, erre nem is térek vissza. És prosztatám,
és mi volt a különbség pár közel jó ismerősöm,
barátom, meg az én esetem közt? Az enyém még nem fixhalálos?
nem rák? de még lehet! A csörgedelem a hörgedelem
kellemetlenül iszonyúbb változatához vezethet,
ah, hol az édes pörgetések-egyebek, bizony, az alszerv
(s nem az agy, ahol a vágy ügyei igazántán játszódnak,
szóalkotás, ahogy a „szerelem” mindig szóalkotások
gyönyörű lánc a tökpucérságon, de hagyjuk... a prosztataráknak,
tata, a legócskább szörnyviccekhez van köze, nem már
a leggügyébb gyönyörűségekhez sem; de erről másutt írnak
mások) ah, felettes szerv, és mennyi v. semmi jön, nem jön,
és táncot jár egy plusz-kis-hólyaghuruttal a nagyapó.
S gügyi van feljebb. A hasi légzés gyötrelmei,
a torok (lég-? nyelőcső?) szűksége,
a fej legváltozatosabb fájásairól már írtunk.

Leveleket igazán már nem bírok írni, „én nem bírní”.
A színes tollak, egész „forintos” (egy-eurós) készletek
csak képzetek, amit-amiket koholnak, inkább nézem
– mint az abonyi kettőt, kettőt, fájaldamban abonyi kettőt
járva, fej, váll, majd jön lefelé a hát stb. –, igen,
inkább nézem őket, e tollakat, szép lövegszerűségük, lila,
sárga, barnás-okker, rózsálló, fekete, Korniss Dezső oly kedves
„parasztrózsaszínje”, melleleg sok száz albumomból
a számomra érdekes világfestészet ötszáz alkotóját
megismertem és áttanulmányoztam, jó, megihletik egymást a pik-
torok,
finoman szólva, de Európában, Amerikában, s a klasszikus-modern
oroszknál sincs olyan változat, amilyen, ismétlem a mi
Kornissunk
metamorfózis-sorozatának technikája, esetleg az Illuminációk is
ide értendők... de a „mi” Korniss Dezsőnk? Ily jegyű magyar dics:
hol van? az elhagyoltság tkp. semmi-változata Titusz (Korniss)
is.

Yes, Sir, oké, kihívás és egyéb: nem is ez. Nem
zedékek (nem nemzedékek) váltása az ok (és mire?).
Vonszolódások (ok?) ez is lett volna cím, vagy
„Ködképek a kedély láthatárán” a nagy magyar írótól, és hogy:
Se kedély, se ködkép, se láthatár... és
megint jócskán belevág a fejem. Használjuk csak a tényezők kaval-
kádját, hintsünk bele rózsaszirmot, mint a régi rómaiak,
görögök, perzsák, futykukaldók, bajáták (Kálnoky),
vagy mondjuk a Boldog, szomorú dal sorait, én inkább
az Esti kérdés elmondhatóságát gyakorlom, aztán is kicsodás lesz
a mikrofon, inkább hagyom. De hogy Csáth, a „Te sohase
jövő és sohase beszélő”... hogy én minden megúszott csáthság
ellenére szívem szerint, már öt-hat nyomorúságom
szerén se mennék soha, nem járatnám a számat,
hát most meglett. Külsőt nem tartok, mondtam?
És hogy „Külsőm sem tart – feleletül – engem”. Most ez,
mondom (nem beszélve, nem jőve, ó, igen), bizony az lett,
hogy nem is mehetek, nem beszélhetek. Mikor utoljára kellett
valahol megjelennem (és meg kellett) másfél fogam hiányzott
már elől középen a dupla híj mellett, és akkor egy híd
másfél fognyi vége is hozzátört, és utána, már a dolgoknak,
nem a kilenc éve mindentől óvott másfél koronám jött le
egy pogácsával – pedig nyomorult óvatos haraptam! –, nem
az, hanem egy dupla korona, megnéztem (elveimmel
ellentétben, igen, mert én nem akarok látni se semmit,
elmondani se semmit magamról, ez jön itt mindjárt),
kihullt, kiporlott a töltőanyag,
lukadt a felszín, maradt a csap, keményen tépni nyelvem.
És az alsó foghíjak sokaságával (hiába maradtak
bent, mint Monet-képeken a sziklák a partközelen),
a nyáladzás láthatósága fokozódik? jön, vissza kell
szívni, erre a régi költők (J. A., Jékely, Pilinszky)
tudhattak, tudtak klasszikus megfogalmazást. Nemcsak
az idegen anyag szaporodása van, de a szívbéli halálig
ott a gügyi megannyi válfaja. Nyál, megszedülés,
fulladás; és a szégyen, amit öntudattal
kell igenis viselned: nem mész fogorvoshoz!
(Attól tartok, az emberi szellemesség maximuma ez:
„Hát a fogorvos se fog menni hozzád.”) Fog, fog, jövő
idők, ah, fogatlanság, tűnt múltak. Nem vállalom a plusz
szenvedést, nem adom időmet, a szegény szerény kis
életem egyetlen percét sem akarom adni, magamhoz
szorítom medvéimmal, játszom a 16.000-ik (sic!) partit
magam, ez ezerkétszáz oldal kézzel írt könyveléssel,
sok pontos számolással jár, ebbe kapaszkodom; és nem leszek
áttekinthető, mondtam-e: a félre-

*érthetőség: vagy tudhatóság? Melyik kettő a rosszabb?
Mondtam, azt hiszem.*

*Még
rég
szajkoltam egyre: egészség... egészség...
mikor az már nekem (T. Akos, Tarján széle ott)
rég nem volt meg (Szép Ernő stílusa),
minden nap megnyert és elvesztett idő
(ez még a Hamlet-kötet általam érdemi részében
felül nem múlt szelleme!) (de sok más is volt
azért) – és elveszített öröklét...
földközeli: pásztorkodva mintegy:
vagy kocsmárosan-vegyesboltosan (nagyapám?
mit tudok róla pl.? semmit, tkp. semmit, így hát igazi
valamit se, mert a Semmiben van ott az igazi
valami, ld. Kosztolányi, hogy Csáth
a semmit (Semmit?) tudja, gazdag, végzett, hatalmas
stb. A többi egy hatalmas satöbbi. Mely visszahab(b)!*

*Visszahatlan időben, bocsánat, vízhatlan zsákokkal
vágunk a nagy útnak. Borsot terpeszteni Indiákon,
a legmodernebb gátakat megépíthetni aztán Rotterdámban.
Madame, ez Rotterdam-e? A cím meg nem ugrott be.
Nem ugrott be nekem, hogy meglegyen. Rotterdamban
csaknem hajócsavar vizébe estem, a B. Béla úton majdnem
villamos és két busz alá lépkedtem, de a gügyiből
nem lett egészségügyi, a sínek előtt visszatorpantam.
Sok lettem volna már valami sorban? De aztán össze-
kaptam magam (így könnyű volt, nem pépből-szilánkból
kellett), és a ködkép-fasor felkeresése helyett
sakkoztam kettőt a közeli kricsóban. Olykor jól játszom.
Csak a fejemnek a túleröltetés... jönnek a fájások,
esztétikai elemzés tárgyául nem adom, hogy „mint most is”,
nem, most az jön, hogy megzavarom madárkám felhőtlen zenére-
dalolását (a komolyzenei rádióra), adok neki ezt-azt,
jön feleségem (mint egy Kosztolányi-versben, vagy inkább
tkp.), ő is ellátja Stamitz klarinétművének hallgatóját,
én azt mondom, vitaminos vize van, de nem mesélem
el, hogy mikor bementem a pirosba, aztán három sor autó
után a 18-as villamos előtt hideg fejjé józanodva megálltam,
a pótlóbusz jöttét is sejtettem, de tudtam mélyen
a rendes 173-asról... ilyenekkel élek. Egy ily
elhalasztódott halál emléke (ízig átjár!) egy
fele királyság. Éljem a másik felét? Ha mondok is*

magamról bármit, ahhoz nem szabad hozzászólni. Bármi mást mondok, meg lehet büntetni, le lehet hülyézni, de ha magamról? Ahhoz úgyse tud senki (és mit tudna?), arra, ha mondok, ha nem mondok bármit, valamit, semmit, nincs nekem-fontos-általam-nem-ismerhető válasz, csak vitadélután lesz... hát nem egyszerűbb, ha a nekem-szinte-egyetlenevidenciás világ, néhány folyóiraté, főleg őseim tájáról, felkér, Kecskemét, Szeged, még pár helyet végképp azért nem eresztek el, ereszcspögéssel ott vagyok ott is, hát nem egyszerűbb ily egyszerűség szérűjén, ahogy máshol írtam, itt adni ki lelkem, de csak a lelkem (max. testem-lelkem), de VALAMIT, az igazi VALAMIT, ami az egzisztenc., őrizve.

(Na, gyere, őrző-védő – ?? – kutyám, mondom az idesompolygó katalán Lottinak, sznobkodjunk veled, kicsit, és fontoskodjunk, igen, legfőképpen csak kodjunk, gat-gessünk, találttárgyasan-tárgyatlanul, a nem lelt tárgyatlanság dörzsölgetése, haha, mondjuk el, késhet a mit-tudom-mi, ha ugyanaz, írtam másutt, ősz, tél, nyár és tavasz, nem így írtam, főleg tamtatatamtam, mondjuk el, madárvitamint vettünk épp, örömmünkben, mindössze 4 deci hatására, bor, vörös, egy nagy nix, és íme mégse! mentünk be pirosnál a forgalomba, de élünk, meséltük, mit fontoskodjak, mutassam fel rejtelmek halk zengését, mikor a fene tudja... a tervezett címet nem leltem meg, de – ellentétben ezzel az írt gyötrellemmel – tervezte a fene...!

S nem jutottam ki platánok alá, ködképláthatársa eltűnt szigetkedélybe.

Maholnap! Mint másutt írtam, mibe is

a tegnap is belefér.

Csakhogy: csak

hogya mi lesz holnap? hogya mi lesz aztán, és hol,

holnap? Ez a nagy kérdés: Holnap, jó/nem jó. De hol?

... És a cím nem került elő.